Ч. 18. Чернівці, неділя дня 9 (21) квітня 1895. Рочник XI.

Передплата
на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Неділя“ виносить:
на цілий рік 10 зр — кр.
„ чверть року 2 „ 50 „
„ місячно — „ 85 „
для заграниці 15 рублів або 24 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч.17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ:
у вівторок, четвер, суботу і неділю.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером.

Письмо зі Львова.

(Що кажуть про „Буковину“. — Про еміґрацию і акцию „Народної Ради“ в тій справі. -- Акция товариства сьв. Рафаїла в справі еміґрациї. — Наша просьвітна робота).

Перші числа вашої розширеної „Буковини“ приймили у Львові взагалї симпатично, очивидно з виїмкою мріючих про „консолїдацию“ народовців і наших москвофілів. Загально годять ся на становище „Буковини“ супротив москвофілів, бо помимо всяких красних слївець і фраз наших „консолїдників“ на тему: „діти одної матери“, „спільна борба против неприязної системи“ і т. ин., кождий народовець чує, що доки москвофільский штаб буде мати який-такий вплив між Руснами, доти нема що думати про успіх позитивної народної роботи.

Як знаєте, лунає вже від кількох місяців по цілій Галичині оклик: еміґрация! Обхопила она кілька повітів в середині краю, заселених майже виключно Русинами а проявила ся так наґле і в такій силї, що спершу стали супротив неї безрадно і правительство і всї иньші верстви нашої суспільности. Однако в їх честь треба сказати, що взяли ся до заради злого досить скоро, хоч хто знає, чи практично. Найпізнїйше і найнепрактичнїйше взяла ся за сю справу руска „Народна Рада“. Она хотячи прийти в поміч переселенцям завязала т. зв. еміґрацийний комітет і оголосила, що буде збирати статистичні дані про еміґрацийний рух в краю. На тім поки-що вся акция „Народної Ради“ скінчила ся. Ну, що-ж, добра річ і статистичні дані, тілько певно не придадуть ся они нї на що нї еміґрантам нї „Народній Радї“. Еміґрантам не придадуть ся, бо они за той час будуть вже за лїсами і горами, а „Народна Рада“ мала би користь з дат тодї, коли би їх була цїла маса, а се при звістній рухливости Русинів може стати ся за яких пять-шість лїт, т. є. як раз тодї, коли мужик буде вже з досьвіду знати не лише дорогу до Бразилиї, але й саму Бразилию та не буде потребувати помочи нїяких комітетів.

О много практичнїйше взяло ся до дїла польске товариство еміґрацийне сьв. Рафаїла. Оно числило ся з фактом, що рух еміґрацийний істнує і віднесло ся просто до бразилїйского правительства, а дізнавши ся, що се правительство перевозить безплатно до Бразилиї лише 500 душ на місяць, війшло в переговори з аґентом бразилїйского правительства і довело до того, що всї ті 500 безплатних місць на кораблях зарезервувало для себе, взглядно для тих еміґрантів, котрих оно вишле. Таким чином цїлий еміґрацийний рух з Галичини до Бразилиї опинив ся, так сказати-б, в руках Поляків. Очивидно, що Поляки, випередивши на тім поли Русинів, не залишать покористувати ся своєю перевагою в хосен національних польских цїлий.

Та в тім то й цїле нещастє що ми даємо ся на кождім поли випереджувати, що наші передові люди розводять ся широко над орґанїзациєю, а не хотять чи може не вміють взяти ся практично до дїла. От хоч би й наша просьвітно-економічна робота, як она представляє ся? Маємо три поважні институциї „Просьвіту“, „Народну торговлю“ і „Днїстер“. „Просьвіта“ виказує, що має 4500 членів і до 190 читалень, в котрих є знов членів до двацять кілька тисячів; в „Днїстрі“, котрий має 600 аґентів, асекурує ся кільканайцять тисяч селян, а „Народна Торговля“ — як повідає в своїм справозданю — стоїть у звязи з 400 крамницями по селах. На перший погляд вказують ті цифри на гарний розвиток институций, а однако хто близше придивить ся роботї в тих трех товариствах, того вразить она дивна річ.

Ото всї ті три институциї ведуть свою роботу так, немов би одна про другу нїколи не чула, а не то щоб знала про єї істноване. Так н. пр. ті двайцять

З ЖИТЯ.

(„Стрѣла“ і нещасливий Шальвір, себ-то дурисьвіт. Символїчний заголовок „Стрѣлы“. Всїлякі учителї народу. Мужик в цилїндрі, учений полїтик. Тиходум і єго наука православним християнам).

Що за диво, що за зьвір?
То новий поет Шальвір,
І до того ще стрілець:
Стрілив в комин, збив горнець...

Сей поет, бувший сотрудник Gońca і Iskry, мало знаних часописий польских у Львові, забажав за всяку цїну „зїлля вражеє полоти, нищити чорну силу і бити ся — з хробами та трупами“, а все на те, щоб край з потвор очистити. Ся казочна задача гідна справдї казочного лицаря, що йшов побивати смоків, віддихаючих огнем. Але-ж бо ті лицарі йшли на потвор зі страшними ратищами; а теперішний лицар думає, що дрібними стрілами позастрілює їх; перо-ж єго зовсїм до ратища не подібне.

Во время оно, за моїх хлопячих лїт, нераз робив я собі луки і стріли для забави. На стрілу брав я тростину, котрої конець обліплював мазею, і таким оружем полохав ворони та воробцїв. Зовсїм не страшне оружіє! І поцїлити воробця або й ворону дуже трудно, а коли й поцїлиш, то нїчого не вдієш. Іти-ж зі стрілами на потвори — то таки й тепер не стало би у мене відваги.

Тимчасом п. Сильвестер Яричеський, студент фільософії у Львові, (псевдонїм єго Шальвір) видав з початком сего місяця „Стрілу“, котрою хоче постріляти всякі потвори. Сю ґазетку розіслано на показ по цїлій Галичинї. Має она заголовну вінєтку, на котрій видко, як козак без потреби і рациї стріляє на сонце. Коло него сидить панна в неґлїжу (се має бути Русь), а під скалою лежить якийсь пяний Русин з незастягненою сорочкою і з присоня щось плете — на вітер. Над ним крачуть ворони.

Символїка справдї прекрасна, бо Русь дійсно не має в що вбрати ся, Русин неодягнений лежить і балакає по пяному на вітер, а лицарі-лучники стріляють на сонце... Чудова картина в стилю француских символїстів!

Сей нумер „Стріли“ писаний, розуміє ся, етимольоґією, бо так каже льоґіка опозицийна, видав поет Шальвір на те, щоби пописати ся своїми поезиями, гумором і містичними ідеалами. Ми мали охоту приглянути ся, з якими то „чорними духами“ він бє ся, але після того, як „Народна Часопись“ відкрила значінє псевдонїму: „Шальвір“, побачили ми, що шкода дорогого часу. „Народна Часопись“ каже: „Підпис „Шальвір“ під тою поетичною проґрамою (с. є. під вступним віршом Шальвіра „Лети, стріло!“) нас зовсїм не розсьмішив; він здивував нас не мало. Чи підпис той поставлений там на то, щоби закпити собі з проґрами чи може з цїлої рускої публики? Чи автор тої проґрамової поезиї не мав вже на стілько сорому, не чув в собі дійстно нїякого достоїньства честного чоловіка, що мав відвагу підписати ся під плодом свого пера „шальвір“? — Шальвір значить прецї: дурисьвіт, мантій, крутар. Єсть то слово чуже, не наше і длятого рідко у нас уживає ся; оно перейшло до нас від Поляків, котрі знов запозичили єго від Нїмцїв. По польски каже ся: szalbierz (у нас зробило ся з того „шальбір“ і „шальвір“), а Поляки пояснюють єго словами: oszust, krętacz. — По московски „шальберіть“ значить так само: „дурити, туманити“, як і первістне слово нїмецке: salbadern. Що-ж виходить з того? — Для нової полїтично-гумористичної ґазети рускої уложив проґраму і витичив їй напрям якийсь шальвір або дурисьвіт. Чи не єсть же то справдешний Galgenhumor? Чи не сором то для кождого Русина, а тим більший повинен бути для редакциї „Стріли“, котра під так поважною річию, як проґрама ґазети кладе підпис „шальвір?“

Справдї так! Ба, та в нас беруть ся направляти суспільність нераз такі поети, котрі чванять ся тим, що не читають нїколи чужих творів, щоби собі свого власного стилю не попсувати, хоч розуміє ся, годї то ще псовати, що зовсїм уже попсоване!

Тяжкі часи у нас на гумор, а таки чи не сьміятись з таких лицарів пера, що стріляють на сонце, або вчених, що виїздять н. пр. з такими мудрощами в сьвіт:

„Хто єсть ті новоерцї?“ — питає ся буковиньско-руский мужик в „Буковинскихъ Вѣдомостяхъ“ ч. 12. Мужик сей зве ся Павло Тиходум (се, розуміє ся, псевдонїм), а як ми певно знаємо, носить цилїндер і краватку і єсть учителем школи вправ. Нехай і так! добре послухати, як такий учений думає про новоерцїв.

„Недавно то — пише сей учений полїтик — прийшов на нашу зелену Буковину той злий дух, котрий зоветь ся „новою ерою“ і розніс ся

кілька тисяч членів читалень „Просьвіти“ цілком не почувають ся до обовязку асекуровати ся в „Дністрі“ або побирати товари в „Народній Торговли“, ба деякі з них суть аґентами прямо ворожих „Дністрови“ товариств (про се цетральний виділ „Просьвіти“ не має ніяких даних) і vice versa члени „Дністра“ мало що або й нічого не знають про „Просьвіту“. Виною сему очивидно недостача ясної цїли роботи і брак порозуміня між виділами тих трех інституций. А гимчасом Поляки засипують цїлий край своїми Kółkam-и і Biblioteczkam-и (товариство Kół-ок іде рука в руку не лише з Towarzystw-ом oświat-и і ludow-ої але й з другими патріотичними польскими товариствами) і внаслідок своєї знаменитої орґанізациї та солїдарности з кождим роком розширюють свій вплив на нашого селянина, усуваючи нас вже не на другий плян, бо ми вже тут давно стоїмо, але все дальше в зад.

Львовянин.

Росийска осьвіта і культура в зеркалї статистики.

(Допись з Росиї).

(Конець).

За що-ж, за які злочинні вчинки була зневолена така незвичайно велика сила людий? На се питане та урядова статистика, що лежить перед моїми очима, відповіди не дає. Треба якось самому добути. Спробую.

Впродовж року за вчинки злочинні суди судили: суди мирові 80937, загальні 39.717, гуртом 120.654 особи, се-б то тільки менш четвертини усїх зневолених. Треба-ж ще зауважити тут на дві вельми важні річи. Перше, що не всї ті, які попадають під суд, повинні підлягати арештованю; таких на суди загальні можна брати третину, а на суди мирові — сьміливо $^9/_{10}$ Друга, що суди осудили під кару трохи більш 60%, а більш 30% виправдили. З сего не можна не гадати, що з тих 120 тисячів злочинців, що судили року 1886, ледви й одна третина була справедливо зневолена в тюрми. Таким чином величезна більшість узників була закинена в тюрми „порядкомъ административнымъ“.. Отсей „порядокъ“ — найбільш панував там, де панoвала „усиленная охрана.“

Коли ми звернемо увагу на скількість хорих і померших в тюрмах, так вирозуміємо санітарне становище житя острожного. Впродовж року по острогах хорувало 73.545 мужчин, се-б-то 17% і 12.161 жіноцтва, майже 20%, а вмерло узників 3245, узниць 610.

З погляду санітарного вельми лихо стоять тюрми в ґурберниї Московскій: тут хорувало 4750 вязнів, майже 10%. з тих хорих померло 16,2%; але на Україні ще гірше: тут взагалї хорувало більш 14% узників. Частинно по ґуберніях України стан здоровля людий, закинених в остроги покаже нам отся табличка:

Ґубернії	Усїх вязнів	з них нездуж.	помер.	% хорих	% помер.
Волиньска . . .	9.536	1.420	52	14.7	3.7
Катеринославська .	13.308	1.587	26	11.8	1.6
Київська	17.742	2.176	55	12.2	2 5
Подільська . . .	13.313	1.998	38	15.0	1.1
Полтавська . . .	7.497	1.203	23	16.0	1.9
Харківська . . .	17.650	1.960	79	11.1	4.0
Херзонська . . .	11.305	1.932	43	17.0	3.2
Таврія	3.991	348	11	8.5	3.1
Чернигівська . .	9.261	790	20	8.5	2.5

З сеї таблички бачимо, що найбільш хорувало узників по тюрмах Херсонщини, найменьши по тюрмах Тавриї і Чернигівщини. Найбільша смертність по тюрмах Харківщини, найменьша на Подїлю і в Катеринославщинї.

Усї оті узники за рік 1886 перебули в тюрмах більш $25^1/_2$ мілїонів днїв; узники 22.99.775, узниці 2.161.996 днїв. Пересїчно припадає на кождого узника 47·8, на узницю 33·6 днїв.

Тут лишаючи усї інчі сторони, зауважимо лишень на саму економічну сторону.

Щоденне харчоване узника, навіть в Росиї, де узників харчують так, аби, мовляв, „не відкидали ніг,“ не можна класти менш як 10 коп. одно дня на чоловіка. Значить: ота армі арештованих за один рік взяла коштів що найменше 50 тисячів рублїв що дня. Але-ж величезна більшість тої армії, певна річ, були люди саме робочого віку. Сидячи по тюрмах, їм не можна було працювати, так як они працювали-б на волї. Беручи на робочий рік тільки дві третини всїх днїв року, се-б то 365 — 122 = 143; добудемо, що узники стратили в неволї більш 16 мілїонів робочих днїв. Кладучи за кождий день пересїчно робітникови 50 коп., а робітници 20 коп., добудемо, що отї узники на волї заробили-б на рік мало що не $8^1/_2$ мілїонів рублїв (карбованців).

Щоб виразнїйш було знати, яка сила тої страти припадає на Україну, подаємо дати, скільки день перебуваня по тюрмах невольників припадає на Україну за рік 1886.

Волинь	узники	525.628,	узниці	33,281	днїв
Катеринославщина	„	551.615	„	41.025	„
Київщина	„	874.270	„	88.781	„
Поділє	„	562.264	„	50.393	„
Полтавщина	„	491.556	„	53.604	„
Таврія	„	218.162	„	14.251	„
Харківщина	„	760.152	„	50.484	„
Херсонщина	„	628.927	„	40.792	„
Чернигівщина	„	425.473	„	38.772	„

Здається менї, що вся отся „культура“ не потребує ширших коментарів.

Борис Журман.

Похорон бл. п. Митрополита Сильвестра Моряря-Андрієвича.

Вже від двайцятк літ слабував пок. Архієпископ С. Андрієвич на легкі, а в послїдних роках часто мав вибухи крови, так що его ратувала лише штука лїкарска і щирий догляд. Грізного характеру набрала недуга аж в послїдних двох тижнях. Ще 2. с. м. брав пок. Митрополит участь в засїданю консисториї, але не міг довго там бути, бо вскорі страшно ослаб. День перед тим подужав покійник від інфлюенци, а тепер мала застуда погіршила стан его здоровля. Лїчили его лїкарі др. Вольчиньский і др. Ончул, а до нарад приклинано ще й др. Лязаруса. Хоч лїкарі утримували грізний стан в тайнї і потїшали покійника, він все таки казав: „Знаю, що хилю ся к моему кінцю.“ В суботу о 12 годині сподївав ся, а в недїлю причащав ся. Єго найгорячійшим бажанєм було, не вмерти перед великодними сьвятами, щоби своїх людий не засмутити на самі сьвята. Коли била 12. година о півночи, спитав ся покійник внука, котра година вибила, а потім сказав: „До пятої години ще час.“ О пят й годині зраня був митрополит вже покійником.

Посмертні картки видали: родина, консистория (в волоский, „русской“ і німецкій мові), Academia orthodocsa, товариство ветеранів, Видїл красвий, всї волоскі товариства і „общество русскихъ женщинъ въ Буковинѣ.“

Тіло покійника положено на мари в величавій сали синодальний. Покійник лежав у своїм орнатї і мітрі, а перед марами читав сьвященник своїм монотонним голосом молитви за по-

лихим вітром по нашім дотепер благословеннім (розуміє ся: для москвофілів) краю, котрий хотїли би сегодня завоювати ті наші рускі перекінчики, котрі відрекли ся рідного руского язика, етимольоґічної правописи і підкопують сьвяту православну віру і церков.“ (Коротко сказано, а як богато і як учено!).

„Наш руский буковиньский говор або нарічіе, котрим говорить весь нарід в Буковинї, називають новоерці „московскимъ“ (?) язиком, а самі добули собі домішку з польских перекручених слів і називають то „живою мовою“. Ту свою мову прибрали новоерції в фонетичну правопись а ту фонетику і свою фабричну (!) ковану мову величають новоерці безперестанно і кажуть, що їх мова і правопись суть лекші. Та бесїда їх єсть дуже фальшива і несправедлива, бо відколи наші зрадники (!) ввели фонетику в народні школи, то лиш наробили замішанини і колоту, бо так само треба учитись фонетики як і етимольоґії (москвофіли хотять без науки все вміти), а коли з етимольоґією можна читати і церковні книги і лекше читати книги в других славяньских язиках, то фабрична фонетика заперла нам (т. є. неукам) приступ до сьвіта. Єсть то так як фабричний сердак, котрий при роботї скоро рветь ся: а хто знає саму фонетику, той із неї мудрий бути не може. Через то спиняє (?) фонетика наше просьвіщеніє і ми не можемо розвивати ся так як другі народи (особливо, коли не хочемо!).

Новоерці любують ся сегодня фонетикою і фабричною викованою мовою, но хто знає, чи не будуть они завтра так само любовати ся латиньским абецадлом (азбукою), і чи не здїлають з кирилицею так само, як то здїлали з етимольоґією, бо хто мав совість виречи ся рідного тата, той і матери своєї не пошанує! (Звістно, все польска інтриґа!).

Так як поперекручовали руску мову і знищили етимольоґічне письмо, так само перекручують новоеристи свої крестні імена на сьмішний (?) лад, на Степана, на Омеляна, на Грицька і т. п. Себе самих не називають новоеристи Русинами лише Українцями, так як би сьвяте імя Русина було таким підлим, що треба его виречи ся і встидатись (o sancta simplicitas!) а язик свій зовуть они україньско-руским. Що то за „україньско-руский“ язик, пізнати із поодиноких слів. Новоеристи уживають таких слів як: „колихати, біля нього, нікчемних, тодї, позїхав, багацько, завждї, візьмемо, між ними, ніч, ось так“ і т. д. Чи то єсть руский язик? най осудить всякий, хто по руски чи лиш говорить і читає. Таким язиком ніякий Русин на Буковинї не говорить! (О вчености „мужицка“!).

Поступоване новоерске єсть того рода, що честні люди стидають ся з ними приставати, а навіть був уже такий случай, що один патріот поставив в тестаментї, щоби на его похоронах не важив ся новоерист станути ногою. (Що за завзятість перед смертию!) Патріотом тим був пок. проф. Глїбовицкий. котрому нинїшний „Омелян“ Попович в 1884. р. „з благодарностию свому учителю“ посьвятив свою книжочку під заг. „Наука читаня і писаня“. Пок. проф. Глїбовицкий пізнавши політичний характер новоерців в загалї, а Ом. Поповича в особенности, оставив своїй супрузї виразну послїдню волю. щоби Омеляна Поповича на его похорони не допущено.“ (Отсе патріот, отсе homo sapiens!)

Треба-ж знати, що пок. Глїбовицкий був також окінченим богословом; мимо того видко зле розумів ідею прощаня (коли вже мав що прощати своїм ближнїм) і з такою завзятостию в серцю розстав ся зі сьвітом... Яко професор учив Глїбовицкий руской мови з московской граматики Пілемана; отже не диво, що лютував на всїх, котрі інакше розуміли народну ідею... Але земля ему пером, — нам до живих треба говорити.

Що ви скажете на таку вченість мужика в цилїндрі, Павла Тиходума? Думав він тихо, думав, як той рабін, і от яку нїсенїтницу відлив! Просто сьміх, що се пише учитель школи вправ! Красше-б зі своїми тихими думами сховав ся у тихий куток, держались засади: si tacuisses...

Але буковиньскими москвофілам не йде о правду; їм іде о вічне баламучене селян. „Великі“ москвофіли пишуть великі політичні статї, що Росия через нас готова забрати ся до Азиї, так ми її дуже доскулили; а маленькі москвофіли плетуть лїтами небилиці, та за „великими“ потягають. Так іноді до великих собак пристануть малі щуценята і брешуть на місяць.

* * *

мерших. Люди приходили товпами поглянути ще раз на свого архіпастиря і помолившись, прощали ся з ним за завсїгди.

В середу о 3-ій год. по полудни перенесено тїло покійника до каплицї семинарскої. З'явили ся президент краю ґр. Ґоес з радниками правительственними Штронером і Помпе, заступники католицких віроісповідань, управителї урядів і заступники ріжних товариств. Ґенеральний вікарий, архимандрит консисторский о. Чуперкович посьвятив тїло в сослуженю численних сьвященників. По дорозі до каплицї читано три рази евангеліє. Каплиця сама була прикрита чорним флёром, а на серединї еї, де стояв катафальк високий, поставлено домовину з тїлом покійника. Через цїлу ніч читано молитви, а вступ для публики був вільний.

В четвер зрана о 10. годинї зачали служби похоронні, котрі відправляли 25 сьвященників і 2 діякони. Перед тими службами мав похоронну бесїду в волоский мові проповідник катедральний др. Саґін. По службах піднято домовину з тїлом покійника і зачав ся похід похоронний в слїдуючім порядку: На самім переді великий хрест процесіональний, за ним молодїж шкільна під проводом своїх наставників, хоругви церковні і иньші, депутация селяньска, повіз з преґарними вінцями, богослови і сьвященники, дальше в двох рядах сьвященники, що функціоновали при похоронї, з лекторами і діяконами по серединї архимандрити консисторскі, сывакы-богослови. Потім ішли чотири богослови, котрі несли мітру, омофор, епґолпіон і жезл архіпастирский; дальше їхав караван, запряжений шестернею, а по обох боках его йшло шість сьвященників у фелонах; за повозом ішли настоятелї монастирів: архимандрит Филипович і Чунтуляк, родина покійника, вкінци заступники урядів і товариств і публика. Порядок удержували оо. Драчиньский, Прокопович і Телиґа. Похорон ішов з каплицї семинарскої через улицю резидентску, ринок, улицю ратушову, семигородску, попри катедру, дальше улицею катедральною, вірменьскою і рускою на кладовище міске, де тїло поховано в каплицї, призначеній для архієпископів. По дорозі читано шість рази евангеліє.

Перед каплицею на кладовищи відбула ся панахида, а потім промовив проповідник катедральний о. Іван Прокопович — як каже проґрама, видана консисторнею — „in slavischer (sic!) Sprache.“ Та славяньска промова, була в більшій части руска і нам дивно, що еї назвали „славяньскою“ так як би бояли ся самого слова: руский. Не була она вправдї чисто руска, та все-ж найблизше до рускої. Нам то не мило підносити, бо впрочім підчас цїлого похорону, при відчитаню всїх евангелій і всяких похоронних служб, при перенесеню тлїнних останків пок. Митрополита і при цїлім похоронї не стала ся Русинам жадна кривда, бо все йшло на переміну: то евангеліє волоске, то руске, то піснї похоронна волоска, то руска, що робило дуже добре враженє на Русинах, котрі давно не бачили такої толєранциї.

Виступив з бесїдою волоскою ще посол і проводир волоский др. Янко Зотта за Румунів і „своїх товаришів-Русинів,“ вкінци наступила промова заступника акад. товариства „Junimea“. На сім скінчив ся похорон, а православний люд розійшов ся з тяжкою гадкою, хто буде его наслїдником, чи Русини дістануть архіпастиря, котрий би хотїв подбати о добро православних Русинів так, як се робив для Волохів пок. Митрополит Морар-Андрієвич.

Перегляд полїтичний.

Fremden Blatt обговорює внутрішну ситуацию зі взгляду на коалїцію і між иньшим каже: „Сей союз не основано, щоби котра небудь з партий осягнула через него полїтичний поступ після своєї гадки. Союз заключено, щоби з відложеним полїтичних стремлень партийних знайти почву для користних праць законодатних, котрої вже майже зовсїм не було. Сю почву знайдено і она показала ся користною, що заслугує на признанє і вдячність.“

Персонал Трибуналу адмінїстрацийного має бути так збільшений, що що дня будуть могли радити рівночасно два трибунали.

Зачувати, що вибори до галицкого Сойму з громад сїльских будуть розписані аж на другу половину вересня, а вибори з міст і більшої посїлости аж на початок жовтня.

Перше мериторичне засїданє угорскої палати послів назначено на день 25 с. м. Правительство предложить на нім закон о свободі всїх віроісповідань, а на однім із слїдуючих закон о рецепциї жидів.

І в Росиї зачинають вже думати супокійнїйше про відносини в Сербії. Так пишуть „Новости,“ що сербский президент міністрів Христич є лише строгим що-до повинованя законам але нїяк не можна казати, що він гните. Вибори відбувають ся строго після закону з року 1869, отже не буде дивувати, коли напредняки осягнуть велике число голосів і потім на місце міністерства Христича наступить міністерство напредняків. А тепер в Сербії є супокійно, що видно й з часописий, котрі ще нїколи не були так без змісту, як тепер. Очевидно жиють тепер в Білґрадї в часї переходовім, а се навіть правительство не заперечує.

Опозицийні орґани в Софії розписують ся ще й тепер, що буцїм то заключено між Австрією і Болгарією тайну згоду на випадок війни. І так пише „Знамоя“, орґан Каравелова, що послїдний побут Стойлова у Відни в першій лїнії мав на цїли продовженє тої угоди. Ми сумніваємо ся, аби то була правда.

В справі заснованя росийского театру в Варшаві пишуть росийскі часописи, що річна запомога в сумі 60.000 рублїв, яку польскі театри діставали від правительства і котру дано до року 1896, повинна була властиво уживати ся для росийскої сцени. Можна здогадувати ся, що на ту цїль і буде ужита — в польскім місті!...

З нагоди великодних сьвят відзначив цар віленьского ґубернатора надавши ему бриляновї відзнаки до ордера Александра невского, і Клїнґенберґа, надавши ему ордер сьв. Володимира. Через Софію доносять, що цар приймав на авдиєнциї також звістного болгарского ворохобника Цанкова.

В справі мальверзациї ґенерала Аненкова з Петербурга доносять, що царь задовольнить ся тим, що дасть ґенералови Аненкови строгу нагану за „неправильности“ в веденю публичних робіт. Впливові круги войскові старають ся о те дуже, бо не хотїли би ґенерала Аненкова, котрий є членом ради воєнної, утратити цїлком. Для зменшеня вини наводять ті круги те, що і низші урядники при управі публичних робіт допустили ся великих надужить. Добре оправданє! Але головна річ лежить мабуть в тім, що побоюють ся такого достойника ставити перед суд, щоби не вийшли на верх ще й иньші речи.

Дещо нового про Япан довідуємо ся з брошури про япаньску культуру, яку написав історик культури Целікан. Автор був 10 років в Япанї і знає тамошний край і люди докладно. Він приглядає ся, в противности до теперішних поглядів, поступови япаньскої культури в дуже скептичний спосіб, бо уважає, що всякі змаганя цивилїзациї у Япанцїв треба уважати лише наслїдованем. Мікадо — як пише автор — не має полїтичної власти і становить лише символ уряду. Хто сей символ має в руках, той є неограниченим керманичем судьби цїлого краю. Тепер ними суть homines novi, котрі в несупокійних часах повстали з низшої аристокрациї і котрі — завдяки средствам, які знайшли в західній культурі, — мають рішаючий вплив на мікада і відобрали олїґархам власть, котру они через сотки лїт мали в своїх руках. Так отже очікує Япан знов дуалїстична форма правлїня, котра там була вже від тільки столїть і була причиною всїляких внутрішних нещасть і несупокоїв.

Дрібні вісти.

Епископат галицко-руский старає ся о заложенє доцентури церковно-славяньского язика для ґр. кат. богословів львівского університету.

На похорон бл. п. о. Василя Ільницкого вислав збір учителїв руской ґімназиї до Підпечар двох відпоручників (проф. Громницкого і Цеглиньского) з вінцем, а руско-народні товариства у Львові упросили телеґрафічно проф. Кокорудза зі Станїслава, щоби їх заступив на похоронах та вислали від себе вінець з написю „Руско-народні Товариства — заслуженому діятелеви“. На похоронї о. В. Ільницкого, як нам пишуть, явили ся радники шкільні: інспектор Н. Левіцкий, крилошанин лат. Левіцкий, професори рускої ґімназиї у Львові С. Громницкий і Р. Цеглиньский, митрат о. Білецкий зі Львова, крилошанин пралат о. Литвинович з Станїслава, директори ґімназиї і реальної школи: пп. Керекярто і Чачковский і кількох ще представителїв руских товариств. Шїснайцять сьвященників взяло участь в похоронах. Проповідав в церкві віцедекан о. Вальницкий; над могилою мали промови професори: Цеглиньский, Кокорудз і інспектор Левіцкий. Між вінцями завважили ми два від товаришів руских, один від краєвої Ради шкільної. Поховали пок. о. Василя Ільницкого в мурованім гробі побіч церкви в Підпечарах.

Зі Станїслава пишуть нам: Дня 20. квітня виїздить Преосьв. Епископ Станїславівский Юл. Куйловский в Перемиске до родини. З кінцем квітня верне до Станїслава. Коло половини мая виїздить на візитацию в деканат гусятиньский. — Торжество страстного тижня і сьвітлого Воскресеня відбуло ся в катедрі станїславівский при великім здвизї вірних, почавши від великого Четверга, коли Епископ умивав ноги 12-ом сьвященникам, аж до кінця сьвят. Архієрей справив за 1000 зр. омофор і фелон для владичої ризницї по поводу сих сьвят. — В липни дня 1. має прийти до Станїслава команда дивізиї кавалєриї. — Вдовичо-сирітский фонд станїславівскої епархії виносить 118.551 зр. В тій сумі містить ся і довг 7 300 зр., котрий „Общое рольничое кредитное заведенїє в лїквідациї ще не сплатило. Кожда вдова і сирота дістали запомоги за рік 1894. по 60 зр. — Вість о перенесеню дирекциї зелїзницї зі Станїслава не справдує ся.

Ґенерального інспектора кн. Віндішґреца, бувшого команданта корпуса львівского, пращали дня 16 н. ст. квітня в палатї намістника пиром. На честь кн. Віндішґреца проголосив намістник тоаст, висказуючи надію, що достойному солєнізантови на его новім урядї нераз ще прийде нагода заглянути в Галичину, де і споминів много і свою доньку (віддану за кн. Павлом Сапігою) полишає. А згадки его будуть сюди вертати, бо тут переьсвідчив ся він о прихильности за свою постійність в поступованю і за любов до права і справедливости, за прикмети, котрі і варті наслїдованя і завсїгди собі здобувають вдяку та признанє. — Другий пир пращальний відбув ся на Великдень в касинї шляхотскім у Львові. В середу, відїхав кн. Віндішґрец до Відня, пращаний на дворци достойниками і шляхтою. На дворци явив ся також Преосьв. митрополит Сильвестер.

Віче робітників, котре мало відбути ся дня 15. с. м., але було заказане правительством, відбуде ся сегодня о 3. годинї попол. в Cursalon-ї (в публичнім городї). На порядку дневнім стоїть положенє робітників.

Вечерок з танцями уряджує „Руска міщаньска читальня в Чернівцях“ дня 9. (21.) квітня с. р. в сали товариства ґімнастичного. Вступ на салю 50 кр. Білєт фамілїйний на 3 особи 1 зр. 20 кр.

Про землетрясенє в Люблянї доносять ще отсї подробиці: „отрясеня повтаряють ся все ще по два або три рази на день і в наслїдок того населенє живе в безнастанім страху. Знищенє в місті дає ся аж тепер бачити в своїй повній силї, оно величезне. Майже на пальцях

можна почислити неушкоджені доми, а урядово сконстатовано, що близько 98 проц. всїх домів і будинків ушкоджених. Цїлий торговельний рух спинений, а склепи переважно позамикані. Майже всї улицї безлюдні і позамикані войском. Шкіл мимо первістного оголошеня ще не отворено і здаєть ся, що се не так скоро наступить. В реальній школї, виїмково цїлій, поміщено населенє, позбавлене даху. Дня 18. с. м. почав падати дощ, а тим самим положенє мешканцїв стало дуже прикре. Особливо дїти і жінки терплять від тої зміни воздуха і наглої вогкости. Около 3000 робітників найде в Люблянї занятє і вже телеґрафовано на всї сторони по робочі сили. Як остаточно сконстатовано, погибло в страшній ночи з 14. на 15. квітня на щастє лише 5 людий. — З Міляна в Італії доносять тамошної ґазети, що страшне землетрясенє навістило остров Сицилію. — Ніч з 18. на 19. с. м. минула спокійно; люди поволи опамятують ся і успокоюють ся. Краєве правительство поробило великі зарядженя в цїли приміщеня недужих і оставших ся без стріхи, завело всїлякі санїтарні порядки і установило комісию, котра має зараз роздїлити помежи потерпівших цїсарску запомогу. З Петав спроваджено компанію піонїрів, котра розпочала роботи около забезпеченя музея, театру і других публичних будинків. Всї школи будуть мусїли позістати через довший час замкнені, а о скілько они ще безпечні, то служать тепер на поміщенє бездомних. Много будинків треба буде повалити, але тепер з браку сил робочих не можна до того взяти ся. В Штайні наробило землетрясенє великої шкоди. Церков і 24 домів завалило ся; школа і будинок парохіяльний сильно ушкоджені. Майже всї церкви в цїлім повітї також дуже сильно ушкоджені.

Про пок. Архікнязя Альбрехта помістила одна росийска військова ґазета слїдуюче письмо одного росийского офіцира: „Я був з моїм товаришами з місиєю у Відни і нас запрошено на пир до пок. Архікнязя Альбрехта. Одного з наших офіцирів втягнув Архікнязь в бесїду, а той сказав таке: „Ваша Високість, битва під Кустоцою буде сьвітлим приміром в уміетности війни; — але вибачайте менї мою сьміливість — Ви зробили таки одну помилку.“ Слухачі остовпіли, але Архікнязь осьміхнув ся і сказав: „Молодий друже, ми не лише один блуд зробили, а більше; але Бог нам простив і наші хоругви побідили.“

Концесия на будову зелїзницї. Віденьска урядова ґазета оголосила наданє концесиї ґрафам Вільгельмови Сїменьскому і Романови Потоцкому на будову і веденє під власним зарядом льокальної зелїзницї зі Львова (стация Клепарів) до Янова. Се має бути в части кінна зелїзниця, а в части парова. Концесионарі мають право продовжити шлях аж до Яворова, а в другий бік до костела сьв. Анни у Львові, а будову мають розпочати зараз та до $1^1/_2$ року скінчити. Найбільший поспіх їзди обмежений на 15 кільометрів на годину в тих місцях, де зелїзниця перетинає дороги а до 30 кільометрів на вільнім просторі. Довжина цїлого шляху винесе 17·3 кільометра.

Померли: О. Александер Кисїлевский, парох Лятача, заліщицкого деканата, дня 9. квітня в 41-ім роцї житя, а 12-ім сьвященьства. — Маріян Минкусевич, нотар в Рожнїтові, помер скоропостижно дня 14 с. м. — Юліян князь з Козельска Пузина, посол соймовий і бувший посол до Ради державної та бувший маршалок Ради повітової в Товмачи, брат краківского епіскопа, дня 12 цьвітня в Чорнолізцях. — Теоф. Урицкий, ц. і к. підполковник піхоти в Городку в 56-ім роцї житя. — Євг. Маркова, жена сьвященника в Райтаровичах коло Самбора, дня 12. квітня, в 20-ім роцї житя.

Уживанє оружя скарбовою сторожею В случаях, коли сторожа скарбова в часї служби ужиє оружя і спровадить зраненє або смерть, поставило міністерство судівництва таке постухованє: На вість о випадку має начальник контрольного обшару скарбового дібрати собі асесора (начальника громади або жандарма) і сейчас на місци випадку провірити обставини і пересьвідчити ся, чи на підставі приписів службових вільно було ужити оружя, чи нї. По сїм спише згаданий начальник протокол зі стражником, що ужив оружя і здасть о всїм справу скарбовій власти І. інстанциї. Інстанция скарбова, розглянувши справу і висказавши свою гадку, віддає єї до державної прокураториї. В случаях, де власть скарбова догляне, що ужитє оружя після інструкциї службової не зовсїм законне, має против провинившого ся стражника зарядити слїдство дісціплїнарне, але аж по запавшій ухвалї судовій. Однак та постанова не спиняє в нїчім зарядженъ судової власти.

Податок на нежонатих. В палатї законодатній держави Ілїнойс предложив посол Валєк проєкт закона додатку на нежонатих, після котрого ті, котрі не мають анї тїлесних, анї моральних „перешкод“, а вже більше мають як 32 роки та все ще не одружили ся, мають платити великий податок аж до 65. року житя. Учений сей законодавець бажає з тих податків заснувати інститут для старих паннів, де би они мали удержуванє; але туди належали би лише ті панни, котрі в се сумне положенє попали ся лише з вини і через злу волю мужчин. Аж з 38. роком мають „запізнені дївчата“ ввійти в зловіщу катеґорию старих паннів. — Ту справу розбирають в палатї американьскій, отже може бути, що сей проєкт ухвалять. Та чи то поможе, не знати. Тай котра панна схоче признати ся, що вже має 38 років?

На будову рускої церкви в Сереті жертвував Є. Е. Митрополит Сильвестер Сембратович 50 зр., преосьв. Епископ Куйловский 60 зр., Є. Е. Архієпископ Моравский 20 злр.

6439 подарунків одержав кн. Бісмарк в день 80-тих роковин своїх уродин, а деякі з них досить цікаві. І так між иншими прислано єму кишку довгу на 51 метрів, величезні круги сира по 120 і 190 фунтів, та 140 родів сира, 12 величезних лососїв, 20 паштетів з гусячої печінки, скриню яблок, чотири скринки остриг, мід, живі карпи, чайтині яйця з цукру, кавяр, тисячі фляшок вина, яблочника, лїкерів, коняку, звиж 5000 циґар, люльок і 25.000 сїрників. Инші почитателї погадали о одїню князя. Дістав в подарунку плащ, дергу з шерсти верблюда, кірасіерску шапку, пантофлї, три пари чобіт, палицї і т. п. Якийсь Нїмець прислав меч вищерблений на Французах 1813. року, а одна Нїмкиня подушочку з шпильками. Трицятьох писателїв переслало свої повні твори, 11 иньших жертвувало вибір творів. Адреси на дорогоцїннім материялї одержав князь від 28 міст, адреса Монахови вирита на золотій плитї. 29 побожних осіб надіслало біблиї, 75-лїтна старушка обдарувало єго жалїбною короною, котру призначила була на свій власний гріб. Вкінци кількох почитателїв з Любеки прислало князеви памятник з Нідервальду вироблений з макарону.

Репертоар руского театру в Стрию: Субота 20 квітня комедия Судермана „Честь“; недїля 21-го драма Ів. Франка „Украдене щастє“; второк 23-го оперета „Синобородий“; четвер 25-го премійована драма „Мужицка“; субота 27-ого оперета „Бідчий Йонатан“; недїля 28-го драма зі сьпівом „Нещасне кохане“; второк 30-ого опера Лисенка „Утоплена“; четвер 2 мая комедия Ів. Франка „Учитель“; субота 4 ого оперета „Мікадо“; недїля 5-го мая на послїдне представленє народна драма зі сьпівами „Хата за селом“ або „Циганка Аза“.

ТЕЛЄҐРАМИ „БУКОВИНИ“.

Відень, 19. квітня. Сегодня в полудни від'їжджає віденьске товариство ратункове з трьома возами кухенними до Любляни, де завтра зраня зачне під проводом шефового лїкаря Харраса варити страви. Один віз кухенний може що три години зварити страви для 350 людий.

Любляна, 19. квітня. В Штайн тревають землетрясеня від 15. с. м., але они хоч часті, то слабі.

Любляна, 20. квітня. В ночи були малі фильованя, аж о год. ¼10 почули сильнїйше потрясенє. Люди ночували у своїх мешканях, але найбільша часть в школї, в зелїзничих ваґонах, бараках і наметах. Дощ паде дальше. Зраня приїхав президент товариства „Червоного Хреста“, п. Фалькенгайн. Віденьске охотниче товариство ратункове почало зраня свою дїяльність. Харч, що єго присилає віденьска народна кухня, роздають на пятьох публичних місцях. Упрошено для ратункових праць ще одну компанію піонїрів. Країньска каса ощадности каже соткам людий роздавати харч; також роздають гроші, котрі цїсар дарував для потерпівших від землетрясеня. Впливають і датки від поодиноких осіб по десять до двайцять зр.; збирати зачали вже вчера. — Місцевість Косарє, повіта Адельсберґ, страшно спустошена землетрясенєм.

Білгород, 20. квітня. Указом короля скликано скупштину на 10. (22.) квітня до Нишу.

Райхенберґ, 20. квітня. При виборах до ради державної з більших посїлостий нефідеікомісових вибрано всїми голосами Кароля лицаря Тільґенав.

Варшава, 20. квітня. Полїция відкрила в Лодзи фабрику, де фальшували сторублївки. Фальшівників увязнено, а клїши і богато фальшивих банкнотів забрано.

Петербург, 20. квітня. Комісия визначена до оцїнки петиции заступників праси і лїтератури о зміну закона прасового, висказала ся против петициї і тому цар єї не приняв.

Видає і за редакцию відповідає Осип Маковей.

З друкарнї Г. Чоппа.